

Posudek oponenta diplomové práce

Autor: Jitka Forstová

Téma: Povinný díl a otázky s ním spojené

Oponent diplomové práce: JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Diplomová práce předložená k obhajobě Jitkou Forstovou je zacílena na problematiku dědického práva. Detailněji se přitom zabývá především povinným dílem. Volbu tématu je třeba hodnotit jednoznačně pozitivně. Úprava dědického práva doznala ve stávající úpravě, v porovnání s tou předchozí, řady podstatných změn. Nejde přitom jen o doplnění či zpřesnění úpravy, ale mnohdy o poměrně zásadní zásahy koncepčního rázu celé úpravy. Jedním z nich bylo i zavedení (znovuzavedení) institutu povinného dílu, který podstatným způsobem proměnil postavení potomků zůstavitele a jejich ochrany v rámci dědické posloupnosti. Jakkoliv již od přijetí stávajícího občanského zákoníku uběhla poměrně dlouhá doba a postupně roste i počet literárních zdrojů zaměřený na novou úpravu dědického práva, zůstává institut povinného dílu stále živou problematikou, jejíž některé aspekty nejsou stále výkladově pevně uchopeny. Jde tedy o téma více než vhodné ke zpracování v podobě diplomové práce.

Diplomantka svou práci rozvrhla, pomineme-li *Úvod* a *Závěr*, pouze do dvou částí. První se zabývá vývojem institutu povinného dílu, druhá pak aktuální právní úpravou. Vývoji úpravy povinného dílu se autorka věnuje spíše výběrově. Výklad zahajuje pojednáním o římském právu, odkud následně skáče do úpravy obecného zákoníku občanského a dále pak již souvisle pokračuje k vládnímu návrhu občanského zákoníku z roku 1937 a k jednotlivým pozdějším občanským zákoníkům účinným na našem území až do 1. 1. 2014. Druhá část práce je pak již souvisle zaměřena na úpravu platnou. Autorka se zde postupně vypořádává se všemi podstatnými aspekty zvoleného tématu – tedy jednak se samotným vymezením nepominutelných dědiců, s pojmem povinný díl, se započtením na povinný díl a s vyděděním. K uvedenému rozvržení práce je třeba učinit dílčí výhradu. Úvodní pasáž věnovaná vývoji institutu zabírá čtyřicet stran, tedy téměř dvě třetiny práce. Pasáž zaměřená na aktuální pak působí dojem určitého doplňku k danému výkladu. Uvedené pojetí se projevuje i mnohdy pouze popisným charakterem výkladu – na hlubší rozbory stávající úpravy není při daném rozvržení většího prostoru.

Odborná úroveň zpracování je na odpovídající úrovni. Autorka se při přidržuje osvědčených zdrojů, zejména komentářového charakteru. Práce je tedy téměř prosta věcných pochybení. Čtenář je jen občas rušen ne zcela důsledným vyjádřením či informací, kterou by bylo třeba blíže rozvést (s. 41 – bylo by patrně na místě lépe vysvětlit důsledky neplatného vydědění – pokud zůstavitel svého potomka vydědí bez udání důvodu, stále může takový projev vůle vést k vydědění, současně je patrné, že v případě neplatného vydědění nic nebrání nepominutelnému dědici dědit; s. 47 – bližší rozvedení by zasloužilo sdělení, že institut povinného dílu reguluje zůstavitelovu testovací volnost aj.). Některé uváděné informace nutí k hlubšímu zamyšlení (např. 48 – autorka uvádí, že právo na

povinný díl je dáno zákonem, ale že je pouze na nepominutelném dědici, zda toto právo uplatní, či nikoli - současně však dodává, že v průběhu řízení o pozůstalosti má možnost prohlásit, že právo na povinný díl neuplatňuje a v takovém případě mu nárok na povinný díl vůbec nevznikne; s. 63 - autorka uvádí, že vydědění pro dědickou nezpůsobilost je pouze zdůrazněním toho, že zůstavitel nechce, aby dědici důvod nezpůsobilosti prominout, s tím, že případné pozdější prominutí nezpůsobilosti nebude stačit, neb zde bude ještě listiny o vydědění, kterou by bylo třeba zrušit způsobem odpovídajícím zrušení závěti – k zamyšlení zde jistě je rozdíl mezi důsledky obou institutů – vydědění může mít i účinky vůči potomkům dědice, nezpůsobilost nikoliv, vyděděním se ztrácí právo na povinný díl /nikoliv tedy výslovně i právo dědit atp.).

Práce vychází z reprezentativního vzorku odborné literatury. Text je doplněn přehledným citačním aparátem. Autorka cituje v intencích platné citační normy.

Formální úroveň zpracování odpovídá požadavkům kladeným na diplomovou práci. Autorka se dopouští zanedbatelného množství prohřešků proti pravidlům pravopisu. Formátování je ustálené. Členění práce je konstantní a přehledné.

Nelze než uzavřít, že odevzdaná práce splňuje požadavky kladené na závěrečnou práci v magisterském studijním programu. Autorka prokazuje velmi dobrou orientaci ve zvolené problematice i zjevný zájem o ni. Z pohledu oponentního posouzení je nutné učinit největší výtku k již zmíněné přílišné akcentaci výkladu zaměřeného na vývoj úpravy na úkor pojednání o úpravě stávající. Nejde však o výtku zásadního rázu. Práci proto k obhajobě jistě **doporučuji**, výsledná známka nechť odráží výše podané hodnocení a především pak výkon uchazečky při samotné obhajobě práce.

Otázky:

- 1) Vysvětlíte, jak je to s povinným dílem dalších potomků (tedy nikoliv přímo dětí zůstavitele). Může další potomek zůstavitele (např. vnuk) odmítnout dědictví s výhradou povinného dílu, pokud tak učinil již bezprostřední potomek zůstavitele (tedy např. jeho syn).
- 2) Je třeba k přijetí povinného dílu nezletilým potomkem souhlas soudu?

V Plzni dne 27. 5. 2020

JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.